

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen hallituksen esityksestä HE 36/2025

Fimlab Laboratoriot Oy

toimitusjohtaja, lääkintöneuvos Ari Miettinen

20.5.2025

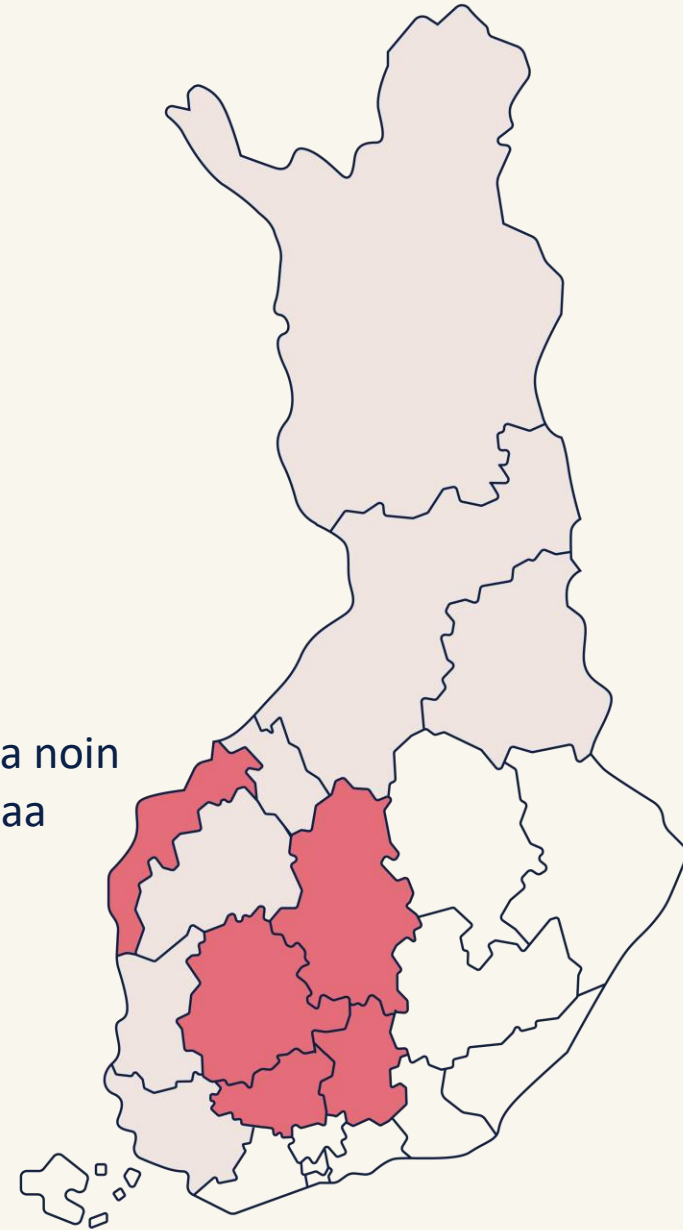
Fimlab

Fimlab on hyvinvointialueiden laboratorioyhtiö

Pääomistajiamme ovat

- Pohjanmaan hyvinvointialue
- Keski-Suomen hyvinvointialue
- Pirkanmaan hyvinvointialue
- Päijät-Hämeen hyvinvointialue
- Kanta-Hämeen hyvinvointialue
- Pienempinä osakkaina Satakunnan, Varsinais-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueet sekä NordLab hyvinvointiyhtymä.

Väestöpohja noin
1,5 miljoonaa

Julkisomisteisilla laboratorioilla keskeinen rooli kokeilun tavoitteiden saavuttamisessa

- Kokeilun tavoitteet - valinnanvapauden ja perusterveydenhuollon palveluiden saatavuuden vahvistaminen - ovat kannatettavia.
- **On tärkeätä nähdä, että julkisten laboratoriopalveluiden saatavuuteen ei liity vastaavia haasteita kuin lääkäripalveluihin.**
 - Julkinen sektori ylläpitää lähes 500 laboratoriotoimipistettä, ja kapasiteetti on täysin riittävä julkisen terveydenhuollon tarpeisiin vastaamiseksi.
 - Julkisten laboratorioiden jääminen kokeilun ulkopuolelle johtaisi niiden resurssien vajaakäyttöön, koska velvoite palveluvalmiuksien ylläpitämiseen ei poistu.
- **Tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä, että myös julkiset laboratoriopalveluiden tuottajat voivat tarjota palveluita kokeilun piiriin kuuluville vakuutetuille.**
 - Lääkärien kynnys osallistua kokeiluun madaltuu, mikäli se ei edellytä omaa laboratoriota.
 - Pienillä paikkakunnilla ei ole yksityisiä laboratoriopalveluita.

Sidosyksikkösääntely saattaa estää kokeilun tavoitteiden toteutumisen

- Osa julkisomisteisista laboratorioista toimii omistajistaan erillisinä organisaatioina, joita hankintalain näkökulmasta pidetään omistajiensa ns. sidosyksikköinä.
- Sidosyksikkö voi myydä palveluitaan muille kuin siinä määräysvaltaa käyttäville hankintayksiköille enintään 500 000 euroa ja 5 % vuotuisesta liikevaihdostaan ^[1].
- Käsityksemme mukaan palveluiden tarjoaminen kokeilun piirissä oleville, julkisomisteiseen laboratorioon yksityislääkärin läheteellä hakeutuville vakuutetuille voitaisiin tulkita sidosyksikön ulosmyynniksi.
 - **Palveluita ei voitaisi tarjota**, vaikka vakuutetulla on sinänsä oikeus hakeutua tutkimuksiin myös julkisomisteiseen laboratorioon.
 - **Julkisen terveydenhuollon laboratoriokapasiteetti jäisi vajaakäyttöön**, eikä esityksellä saavutettaisi sille asetettuja tavoitteita vahvistaa asiakkaiden valinnanvapautta ja perusterveydenhuollon palveluiden saatavuutta.
 - **Lopputulema olisi epätarkoituksenmukainen** erityisesti sellaisilla alueilla, joilla ei ole yksityisten laboratorioiden toimipisteitä.

[1] Sidosyksikköaseman muodostumisen edellytyksiä ollaan edelleen tiukentamassa parhaillaan valmisteltavalla hankintalain muutoksella (hanke TEM014:00/2024).

Julkisen sektorin kustannukset säilyvät, vaikka asiakkaat siirtyvät muualle

- Ehdotetut muutokset eivät vähentäisi hyvinvointialueiden velvoitteita järjestää perusterveydenhuollon palveluja, joten kustannukset säilyvät, vaikka asiakkaat siirtyisivät muualle.
- Vaikutusten arviointi perustuu oletuksiin ja skenaarioihin – asiakkaiden todellista siirtymää ja sen taloudellisia vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida

Lähtökohtia:

- Väestöstä 1,3 miljoonaa (23 %) on 65 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia
- Yli 60 % julkisen sektorin laboratorioasiakkaista on 65 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia, ja he käyvät laboratoriossa keskimäärin 3,6 kertaa vuodessa
- Mikäli julkisen sektorin laboratorioita ei voitaisi hyödyntää, synnytetään vajaakäyttöä verorahoituksella ylläpidettävään palvelukapasiteettiin ja luodaan päällekkäisiä kustannuksia synnyttävä palvelurakenne yksityiselle sektorille.

Julkisomisteisten laboratorioiden edellytykset osallistua kokeiluun tulee varmistaa

Public-private yhteistyö olisi mahdollista toteuttaa säätämällä poikkeuksesta, jonka mukaan lääketieteellisiä tukipalveluita tuottaviin sidosyksiköihin sovelletaan EU:n yleisen hankintadirektiivin mukaista prosenttiperusteista ulosmyyntirajaa (20 % liikevaihdosta), eikä euromääräistä rajoitusta sovelleta kyseisiin sidosyksiköihin.

- ✓ Vaihtoehtoisesti lainsäädännössä tai vähintään sen esitöissä on tuotava yksiselitteisesti esiin, (i) että julkisessa laboratoriossa määräysvaltaa käyttävät hyvinvointialueet voivat päättää mahdollistaa kokeilun piiriin kuuluville vakuutetuille tutkimuksiin hakeutumisen julkiseen laboratorioon myös yksityislääkärin läheteellä ja (ii) että sidosyksikkömuotoisen laboratoriotoimijan palvelua kokeilun piiriin kuuluville vakuutetuille ei tällöin katsota sen ulosmyynniksi.

Myös hyvinvointiyhtyminä taikka osana hyvinvointialuetta toimivien laboratorioiden tulee voida tarjota palveluitaan kokeilun piiriin kuuluville vakuutetuille ilman, että tämä edellyttää toiminnan yhtiöittämistä hyvinvointialuelain 131 §:n perusteella.

Fimlab

Tiedosta hyöty.

Ari Miettinen, toimitusjohtaja

ari.miettinen@fimlab.fi

050 587 6855

fimlab.fi | [in](#) | [f](#) | [@](#) | [▶](#)